

การสอนแบบโยนิโสมนสิการวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนวัดแม่เฉย จังหวัดอุดรดิตถ์

The Yonisomanasikara Approach of Buddhist Subject for Secondary School Titled
Wat Maechoei, Uttaradit Province.

พระพิทักษ์ อริยปุตุโต (บุญทอง)

Phra Phithak Ariyaputto (Boonthong)^๑

พระวิเทศพรหมคุณ Phra Widhesbhrammakhun^๒

บุญเลิศ จีรภัทร์ Boonlert Chirapatr^๓

สมปอง สุวรรณภูมา Sompong Suwanaphuma^๔

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวที่มีการทดสอบก่อน-หลังเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ๑) เพื่อศึกษาการสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดแม่เฉย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดแม่เฉย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยหน่วยการเรียนรู้เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบหน่วย การเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การเปรียบเทียบคะแนนทดสอบชุดการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการวิเคราะห์ ความความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดแม่เฉย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มอย่างมีเหตุผล นำเสนอ ชักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการได้เป็นอย่างดี

๒. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ ๑ เรื่องวันมาฆบูชา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องวันวิสาขบูชา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่องวันอาสาฬหบูชา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่องวันเข้าพรรษา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่องวันออกพรรษา มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๑

คำสำคัญ: โยนิโสมนสิการ, วิชาพระพุทธศาสนา, วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

^๑สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๔คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Abstract

This was the experienced research in the model as the one group pretest/posttest design. Its objectives were 1) to study the teaching the Yonisomanasikara Approach in the Secondary School Named Wat Maechoei, Uttaradit Province and 2) to compare it before and after learning on this topic as the Buddhist's Holy Days. The data was collected by the test forms. Its analysis was used by the computer program with the software. It was the descriptive statistics that was the means, the standard deviation and the inferential statistics, because the score comparison of the test from the learning package before and after by analyzing the difference of the paired sample t-test

Findings were as follows:

1. The teaching the Yonisomanasikara Approach in the Secondary School Named Wat Maechoei, Uttaradit Province was interesting to students who could reasonably study together with the group and the small groups, present, make the questions, and share the knowledge each other according to the Yonisomanasikara Approach.

2. The learning achievement was after learning the higher score than before it and it the statistic significant difference at the level 0.01 in this school of students who learnt the first learning unit on Magapuja Day, the second learning unit on Vesakhpuja Day, the third learning unit on Asalhpuja Day, the fourth learning unit on Buddhist Lent Day and the fifth learning unit on End of Buddhist Lent Day.

Keywords: Yonisomanasikara, Buddhist subject, The Buddhist's Holy Days, Accomplishment.

บทนำ

ชนชาติไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีความเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะนับแต่ก่อนที่ชนชาติไทยมีประวัติศาสตร์อันชัดเจนเพราะมีนักประวัติศาสตร์เชื่อว่าชาวไทยก่อนสุโขทัยก็นับถือพระพุทธศาสนา ด้วยเหตุนี้วิถีของคนไทยจึงได้ผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อและหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนา มาโดยตลอด และวัดเป็นศูนย์กลางการศึกษาของสังคมไทยเป็นแหล่งคำสั่งสอนการฝึกอบรม (วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร, ๒๕๔๙ : ๑๒๙)

สภาพที่กล่าวมานี้ ได้เป็นมาช้านาน จนฝังลึกในจิตใจและวิถีชีวิตของคนไทย กลายเป็นหล่อหลอมกลั่นกรองนิสัยใจคอพื้นฐานจิตใจของคนไทยให้มีลักษณะเฉพาะตนที่เรียกว่าเอกลักษณ์ของสังคมไทย ทำให้พูดได้ถูกต้องมั่นใจว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เมื่อชาวไทยทั่วประเทศได้ฟังกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ตรัสต่อพระสันตะปาปา จอห์น ปอน ที่ ๒ ประมุขแห่งคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ในคราวที่เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ มีความจำเพาะตอนนีวว่า “คนไทยเป็นศาสนิกชนที่ดีทุกคน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาติ” หลังจากได้ความมั่นใจจุดจบเป็นพระราชวินิจฉัยจากพระราชดำรัสครั้งนั้นแล้ว บุคคลและองค์กรต่าง ๆ ก็พากันมีความกล้าหาญที่จะพูด หรือเขียนให้ชัดแจ้งออกมาว่า “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ” (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕ : ๑)

ปัจจุบันเป็นยุคที่เชื่อกันว่าตกอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์เป็นยุคที่ทุกอย่างกระจายไปได้เร็วมาก โดยเฉพาะในด้านข้อมูลข่าวสาร จนเรียกว่ายุคสื่อสารโทรคมนาคม หรือสื่อสารสนเทศ

กำลังก้าวไปสู่โลกไร้พรมแดน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วธรรมชาติของสรรพสิ่งที่ไม่อยู่นิ่ง ความเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องนิรันดร์ (กองทุนไตรรัตน์ นุภาพ ศูนย์ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๙ : ๗๑)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ระบุไว้ว่า ในการจัดการศึกษาของรัฐนั้นต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ อีกทั้งมีเจตนาที่จะให้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคน ค้ำครองสิทธิ สร้างความเสมอภาค ให้โอกาสทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕)

การสอนตามรูปแบบโยนิโสมนสิการจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นไปตามประสงค์ เพราะการสอนแบบนี้เป็นวิธีการสอนที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีระบบ ระเบียบ ตรงตามสภาวะและเหตุปัจจัย ทุกขั้นตอนสามารถพิสูจน์หรือจำแนกแยกแยะออกมาอธิบายให้เห็นจริงได้ได้ เสนอวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการไว้ในหนังสือพุทธธรรมทั้งหมด ๑๐ วิธี คือ ๑) วิธีคิดแบบสามเหตุปัจจัย ๒) วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ ประกอบ ๓) วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ ๔) วิธีคิดแบบอริยสัจ ๕) วิธีคิดแบบอรรถสัมพันธ์ ๖) วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก ๗) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้คุณค่าเทียม ๘) วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม ๙) วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน และ ๑๐) วิธีคิดแบบวิภาษวาท ซึ่งวิธีดังกล่าวอาศัยกันและสัมพันธ์กันเมื่อเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา จะต้องบูรณาการรูปแบบวิธีคิดมาผสมผสานกลมกลืนกัน เพื่อนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง

(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), ๒๕๔๙ : ๖๖๗ - ๗๒๗)

ดังนั้นจากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ในการปลูกฝังให้นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจโดยใช้แนวคิดตามแนวพุทธธรรม จึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่ตอบสนองต่อความต้องการในการตัดสินใจในยุคปัจจุบันที่ต้องการหาทางออกที่ดีที่สุดทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการดำรงชีวิตประจำวัน แสดงให้เห็นว่า การสอนตามรูปแบบโยนิโสมนสิการ สามารถทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น คิดถูก คิดดี คิดมีประโยชน์ อีกทั้งสามารถใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง และตรึกตรองอย่างรอบคอบ ในการตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้เท่าทันกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการสอนแบบโยนิโสมนสิการนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดแม่เฉย อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ และได้เลือกเอานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งกำลังจะเข้าสู่วัยรุ่น ควรจะมีการปลูกฝังหรือพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่เหมาะสมที่สุด เพราะเป็นวัยที่มีการใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต และถือว่ามีพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นคิดอย่างเป็นนามธรรม โดยใช้การสอนแบบโยนิโสมนสิการ เพราะเห็นว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นช่วงอายุที่สามารถพัฒนาทักษะด้านการตัดสินใจซึ่งเป็นการคิดขั้นสูงได้ และหากนักเรียนมีพื้นฐานในการตัดสินใจที่ดีได้ในยุคปัจจุบันแล้ว ในอนาคตก็ย่อมนำพาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรืองได้เช่นกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดแม่เฉย อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์
๒. เพื่อเปรียบเทียบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดแม่เฉย อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ก่อนเรียนและหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาเชิงทดลอง โดยมีขั้นตอน ลักษณะและการตรวจสอบเครื่องมือ มีรายละเอียด ดังนี้ ๑) แผนการจัดการเรียนรู้การสอนแบบโยนิโสมนสิการวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๕ แผน แผนละ ๑ ชั่วโมง รวมเวลาเรียน ๕ ชั่วโมง ๒) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ก่อนเรียนกับหลังเรียน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แบบคู่ขนาน จำนวนชุดละ ๑๐ ข้อ

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลโดยวิธีการดังนี้ ๑) ทดสอบก่อนการเรียนรู้ออกแบบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ออกแบบกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จากนั้นบันทึกผลการสอบและผลการประเมินไว้เป็นคะแนนก่อนการเรียนรู้ออกแบบนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ๒) ทำการทดลองโดยใช้วิธีสอนแบบโยนิโสมนสิการ ตามแผนการ

จัดการเรียนรู้จำนวน ๕ แผน รวม ๕ สัปดาห์ๆ ละ ๑ ชั่วโมง ใช้เวลาทั้งหมด ๕ ชั่วโมง

๓. วิเคราะห์ข้อมูล ๑) นำแบบทดสอบทั้งหมดมาตรวจ สอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง ๒) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

๔. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเปรียบเทียบคะแนนผลผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้การสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดแม่เฉย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ด้วยวิธีการสอนแบบโยนิโสมนสิการก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้ Dependent t - test แบบข้อมูลทั้งสองกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน

สรุปผลการวิจัย

๑. การสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดแม่เฉย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์

การสอนแบบโยนิโสมนสิการ ด้วยการสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนจัดบรรยากาศให้เหมาะสม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเสนอสิ่งเร้าเพื่อให้ผู้เรียนฝึกการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ทักษะกระบวนการ ฝึกคิดแบบหาเหตุปัจจัย ค้นหาองค์ประกอบที่ทำให้เกิดผลสรุป และประเมินผลร่วมกันของผู้เรียนและครู

การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มสามารถค้นหาข้อมูลหาเหตุผลข้อสรุปในเรื่องที่ได้รับมอบหมายสามารถนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้กลุ่มอื่นได้เรียนรู้ตอบข้อซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ในสาระได้ดี ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีเหตุผลแบบโยนิโสมนสิการได้ดีมากกว่าร้อยละ ๘๐

ผู้เรียนบางส่วนมีความสามารถในการใช้เหตุผลซ้ำกว่าเพื่อน แต่จากการนำเสนอ ซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ และเพิ่มความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลได้ดีขึ้นในการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ

๒. เปรียบเทียบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดแม่เฉย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนแผน การจัดการเรียนรู้ของแต่ละแผน โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของความแตกต่าง (Test Significance of Differences) ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนโดยการวิเคราะห์ ความความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง (Paired Sample t-test) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ ๒ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่องวันมาฆบูชา คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ๔.๐๐ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ๖.๙๔ ค่า t - ๑๒.๖๕ แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ ๒ เรื่องวันวิสาขบูชา คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ๔.๐๖ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ๖.๗๕ ค่า t - ๑๒.๓๑ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่องวันอาสาฬหบูชา คะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียน ๓.๗๕ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ๖.๗๕ ค่า t - ๑๖.๔๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่องวันเข้าพรรษา คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ๔.๒๕ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ๗.๓๑ ค่า t - ๑๕.๘๗ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่องวันออกพรรษา คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ๔.๐๖ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ๗.๓๑ ค่า t - ๑๒.๒๑ มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนมัธยม ศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดแม่เฉย จังหวัดอุดรดิตรดิตถ์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑. การสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดแม่เฉย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตรดิตถ์ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มอย่างมีเหตุผล สามารถนำเสนอตอบข้อซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสาระอย่างมีเหตุผลตามหลักโยนิโสมนสิการเป็นอย่างดี จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุรศักดิ์ มุ่งซ้อนกลาง (๒๕๕๗) ในงานวิจัยเรื่องการศึกษผลการเรียนรู้และการคิดแบบคุณโทษและทางออกเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๒) ความสามารถในการคิดแบบคุณโทษและทาง ออก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๓ ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่มีต่อวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๒. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ ๑ เรื่องวันมาฆบูชา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องวันวิสาขบูชา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วันอาสาฬหบูชา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่องวันเข้าพรรษา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่องวันออกพรรษามีคะแนน

หลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ จากผลการ วิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัย มณีจักร (๒๕๕๕) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง เบญจศีล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้รูปแบบการสอนโยนิโสมนสิการกับรูปแบบการสอนซิปปา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เบญจศีลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้รูปแบบการสอนโยนิโสมนสิการกับรูปแบบการสอนซิปปาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

การวิจัยเรื่องการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดแม่เฉย จังหวัดอุดรดิตรดิตถ์ มีความรู้จากการวิจัย ได้แก่

๑. รู้กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

๒. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ - ๕ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโยนิโสมนสิการทำให้ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

๓. ครูผู้สอนมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อการสอนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ เกิดทักษะทางด้าน การดู การฟัง การคิดวิเคราะห์ ทำให้นักเรียนสนใจในการเรียน

๔. การสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นการสร้างเจตคติที่ดี ต่อผู้เรียนเกิดบรรยากาศ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี เสนอสิ่งเร้า เพื่อฝึกให้ผู้เรียนเกิดการเกิดความคิดวิเคราะห์รวบรวมข้อมูล หาข้อเท็จจริง ด้วยทักษะกระบวนการคิดแบบหาเหตุปัจจัย ค้นหาองค์ประกอบ สรุปประเมิน ผล

ร่วมกัน โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีการเรียนรู้ร่วมกัน ตามที่มอบหมาย

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง “การสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชาพระพุทธศาสนานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดแม่เฉย จังหวัดอุตรดิตถ์” จากข้อค้นพบจากการวิจัย ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

๑. ควรมีการจัดและเลือกกิจกรรมการสอนให้เหมาะสม ควรเพิ่มเติมในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน

๒. ควรพิจารณาความเหมาะสมในการถ่ายทอดหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก และช่วงเวลาที่ได้รับการจัดสรรจากทางโรงเรียน

๓. ควรออกแบบแบบฝึกหัดมีความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรวมทั้งการใช้คำศัพท์และภาษาที่ใช้มีความเหมาะสม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๕). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**, กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๕). **การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา**, กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- กองทุนไตรรัตน์นาฎภาพ ศูนย์ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย. (๒๕๔๙). **ฝันให้ไกล ไปให้ถึง**, กรุงเทพมหานคร: แปดสิบเจ็ด (๒๕๔๕).
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (๒๕๔๙). **พุทธธรรม : ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.
- พระมหาสุรศักดิ์ มุ่งซ้อนกลาง. (๒๕๕๗). **การศึกษาผลการเรียนรู้และการคิดแบบคุณโทษและทางออกเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ**, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร. (๒๕๔๙). **ที่ระลึกงานเทศกาลนมัสการพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี พ.ศ. ๒๕๔๙**. กาญจนบุรี: ธรรมเมธี: สหภาพพัฒนาการพิมพ์.
- สมัย มณีจักร์. (๒๕๕๕). **การเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้รูปแบบการสอนโยนิโสมนสิการกับรูปแบบการสอนซิปปา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.